

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

Inleiding (4.0.).

Niet alleen vers 3 van Gn.1 behoort bij de eerste dag van de creatio secunda door GOD maar ook vers 4. Het licht dat onze goede GOD geschapen heeft tot ons nut, brengt in ons dagelijks leven, ook na onze zondeval, iets heel bijzonders aan. Want daardoor weten we dat morgen dag is en avond nacht.

Het is opmerkelijk dat dit door GOD geschapen licht voortduurt totdat CHRISTUS terugkomt. Er is slechts één uitzondering op. Dat was toen het drie uur helemaal duister werd over heel de wereld en bovenal op Golgotha. Toen de HEERE JEZUS midden op de dag, van 12.00 uur tot 15.00 uur naar onze tijdrekening, door Zijn GOD verlaten werd. Toen de VADER Zijn licht niet liet zien en het duister maakte. Toen CHRISTUS als het ware beleefde wat het betekende om als zondaar een drie uur durende hel in te gaan. Toen Hij door Zijn VADER tot zonde werd gemaakt. Toen Hij uitriep: ELI, ELI, LAMA SABACHTHANI! Mijn GOD, Mijn GOD! Waarom hebt Gij Mij verlaten! (Mt.27:45-46, Mk.15:33-34). De evangelisten Lukas en Johannes hebben dit derde kruiswoord niet vermeld dan alleen in verwijzing (L.23:44), waarmee we geen tegenstelling willen suggereren tussen de vier evangelisten.

De oude profetieën spraken er over. Zie achtereenvolgens Is.13:10, *'Want de sterren des hemels en zijn gesternten zullen haar licht niet laten lichten; de zon zal verduisterd worden, wanneer zij zal opgaan, en de maan zal haar licht niet laten schijnen.'* Jo.2:10, *'De aarde is beroerd voor deszelfs aangezicht, de hemel beeft; de zon en maan worden zwart, en de sterren trekken haar glans in.'* Am.5:20, *'Zal dan niet des HEEREN dag duisternis zijn, en geen licht? En donkerheid, zodat er geen glans aan zij?'* Am.8:9, *'En het zal te dien dage geschieden, spreekt de Heere HEERE, dat Ik de zon op den middag zal doen ondergaan, en het land bij lichten dage verduisteren.'* Zef.1:15, *'Die dag zal een dag der verbolgenheid zijn; een dag der benauwdheid en des angstes, een dag der woestheid en verwoesting, een dag der duisternis en der donkerheid, een dag der wolk en der dikke donkerheid.'* Toen CHRISTUS leed op Golgotha zijn deze profetieën vervuld!

Gn.1:4 gaan we nu bespreken in tekst, verwijzing, commentaar en toepassing. Na "de weerglans van GODS aangezicht" scheidde GOD "licht en duister door des werlds halve bol", zoals J. J. L. ten Kate dichtte. Eigenlijk is het altijd licht op de aarde. Want als het op de ene halve aardbol duister is, is het op de andere halve aardbol licht en omgekeerd. We zeggen: hoe groot zijt Gij, o GOD!

De tekst (4.1.).

Onder deze paragraaf geven wij naast de Hebreeuwse tekst van de Biblia Hebraica de vier vertalingen weer zoals we dat ook in de vorige drie verzen deden.

Bibilia Hebraica (de Masoretische tekst):

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר
וּבֵין תְּהוֹמֹת:

Septuaginta:

καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκοτὸς

Vulgata:

et vidit Deus lucem quod esset bona et divisit lucem ac tenebras

Statenvertaling:

En God zag het licht, dat het goed was; en God maakte scheiding tussen het licht en tussen de duisternis.

Herziene Statenvertaling:

En God zag het licht dat het goed was; en God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis.

Vergelijking van vertalingen met Biblia Hebraica (4.2.1.)

In deze paragraaf bespreken we eventuele verschillen tussen de Masoretische tekst en de zogenaamde tekstgetuigen (Septuaginta en Vulgata) inclusief hetgeen de twee Nederlandse vertalingen (Statenvertaling en Herziene Statenvertaling) hebben weergegeven.

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

Wat Biblia Hebraica, de Masoretische tekst, betreft, deze levert geen bijzonderheden net zo min als het tekstkritische apparaat. Opmerkelijk is dat voor het eerst in dit vierde vers geschreven staat over een werk van GODS scheppende hand dat het goed was (licht). Overigens luidt mijn letterlijke werkvertaling van vers 4 voorzover ik dat nu begrijp: “En GOD zag het licht hoe goed *het was* en GOD maakte scheiding tussen het licht en tussen de duisternis”.

Wat de Septuaginta betreft, deze tekstgetuige geeft de Hebreeuwse tekst correct weer. We komen er straks op terug.

Wat de Vulgata betreft, deze tekstgetuige voegt een vorm van het verbum “esse” toe naar het begrip van het Latijn en laat het tweede woord voor “GOD” weg alsmede de woorden “tussen” bij “licht” en “duisternis”. Hetgeen niet in overeenstemming is met de Hebreeuwse tekst maar naar het taalbegrip wel zakelijk correct.

Wat de twee Nederlandse vertalingen aangaat, zowel de Statenvertaling als de Herziene Statenvertaling, geven deze de Hebreeuwse tekst correct weer; de Statenvertaling nog iets meer dan de Herziene aangezien het woord “was” schuin gedrukt staat in de Statenvertaling als teken dat dit in het oorspronkelijke niet voorkomt.

Verwijzingen bij Gn.1:4 (4.3).

Wanneer een Bijbeltekst verwijst naar een aantal Bijbelpassages in de Heilige Schrift, kunnen we er veel van leren. Dit geldt ook voor Gn.1:4. Hieronder volgen een aantal verwijsteksten met de plaats waar deze te vinden zijn.

- Gn.1:10 En GOD noemde het droge aarde, en de vergadering der wateren noemde Hij zeeën; en GOD zag, dat het goed was.
- Gn.1:12 En de aarde bracht voort grasscheutjes, kruid zaadzaaiende vrucht naar zijn aard, en vrucht-dragend geboomte, welks zaad daarin was, naar zijn aard; en GOD zag, dat het goed was.
- Gn.1:18 En om te heersen op den dag, en in den nacht, en om scheiding te maken tussen het licht en tussen de duisternis; en GOD zag, dat het goed was.
- Gn.1:25 En GOD maakte het wild gedierte der aarde naar zijn aard, en het vee naar zijn aard, en al het kruipend gedierte des aardbodems naar zijn aard. En GOD zag, dat het goed was.
- Gn.1:31 En GOD zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed. Toen was het avond geweest, en het was morgen geweest, de zesde dag.
- Qoh.2:13 Toen zag ik, dat de wijsheid uitnemendheid heeft boven de dwaasheid, gelijk het licht uitnemendheid heeft boven de duisternis.
- Qoh.11:7-8 Verder, het licht is zoet, en het is den ogen goed de zon te aanschouwen; Maar indien de mens veel jaren heeft, en verblijdt zich in die allen, zo laat hem ook gedenken aan de dagen der duisternis, want die zullen veel zijn; en al wat gekomen is, is ijdelheid.

Gevolgtrekking (4.3.1.).

Wat kunnen we van deze acht Bijbelpassages bij Gn.1:4, allemaal uit het Oude Testament, bij Gn.1:4 leren? Allereerst dat GOD zag dat het goed was wat Hij had geschapen:

Op dag 1 (Gn.1:3-5) toen Hij het licht had geschapen;

Op dag 2 (Gn.1:6-8) toen Hij scheiding maakte tussen wateren en wateren en het uitspannel had geschapen;

Op dag 3 (Gn.1:9-13) toen Hij gras, kruid en bomen op de aarde had geschapen;

Op dag 4 (Gn.1:14-19) toen Hij de lichtdragers aan het firmament had geschapen, zon, maan en sterren;

Op dag 5 (Gn.1:20-23) toen Hij vis en vogels had geschapen;

En op dag 6 (Gn.1:24-31) toen Hij het vee en de mens geschapen had, zag GOD dat het zeer goed was. Dat laatste staat er bepaald niet toevallig zoals er niets toevallig is in GODS Woord. Want GOD DRIEËNIG scheidt de mens naar Zijn welbehagen.

We mogen eruit concluderen dat GODS schepping ook ten aanzien van hemel een aarde en alles wat zich daarin beweegt en leeft echt goed was in GODS oog, voordat Adam en Eva in zonde gevallen zijn en met hen heel het menselijk geslacht. En dat de zonde ook doorwerkt in GODS goede schepping. Helaas heeft de mens van vandaag er geen oog voor; althans, we merken er zo weinig van. Door het verzoenend werk van CHRISTUS heeft Hij niet alleen zondaren met GOD verzoend maar is ook GODS schepping in principe hersteld. Dit vernieuwende werk zal eerst totaal en helemaal blijken op de dag van Zijn wederkomst. Inderdaad heeft de schepping alles te maken met de vernieuwing van het aardrijk. Dat heeft ook alles te maken met het Middelaarswerk van CHRISTUS.

In de tweede plaats hebben licht en duisternis - Gn.1:5 zal spreken van dag en nacht, avond en

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

morgen - een vaste plaats in GODS voorzienig bestel bij Zijn creatio secunda. Dat vind ik heel opmerkelijk. Licht is er niet zomaar net zo min als duisternis. Wanneer GOD Zijn licht geeft aan de ene helft van de aardbol, geeft Hij aan de andere helft van de aardbol duisternis. En omgekeerd. Zo heeft GOD scheiding gemaakt tussen de ene helft en de andere helft. Wat dat betekent, is het onderzoeken waard. In deze Bijbelstudie willen we daar een antwoord op vinden.

In de derde plaats mogen we Gn.1:4 ook geestelijk verstaan. Want ook in het geestelijke leven wisselen licht en duisternis elkaar af. Immers, zowel het licht als de duisternis is van GOD. Wanneer onze ziel in duisternis is, mogen we bidden of GOD, Die scheiding maakte tussen licht en duisternis bij Zijn schepping, het ook in onze ziel licht wil maken door Zijn GEEST en door Zijn Woord. De dagen der duisternis kunnen veel zijn vanwege onze vele zonden en afdwalingen, maar GOD weet het desondanks licht te maken.

Woordstudies bij
Gn.1:4 (4.4).

We komen nu bij de bestudering van de Hebreeuwse woorden in dit vierde vers. We geven de Hebreeuwse woorden weer in ongevocaliseerde vorm met transcriptie en allerlei grammaticale bijzonderheden die ons op-

vallen indien van toepassing.

וַיֵּרָא (4.4.1.).

Dit Hebreeuwse woord is als volgt te transcriberen: w^ayy^ar'. Het is een samengesteld woord en opgebouwd uit de volgende consonanten. De eerste consonant is het partikel ו, waw; gevolgd door het vocaalteken patach, een korte a, er onder. Dat is de voornaamste conjunctie in het Hebreeuws zoals we in het vorige vers opmerkten. Dit partikel wordt met het volgende woord verbonden. Een zogenaamde waw consecutivum dat heel vaak in de Hebreeuwse tekst voorkomt en in het verlengde staat met vers 3, het scheppen door GOD van "licht". Het betekent derhalve dat het scheppen door GOD op de eerste dag niet is opgehouden maar doorgaat in vers 4 alsmede in vers 5 en tot aan de voleinding der wereld. Deze waw consecutivum betekent niet zo maar "en" maar geeft een vervolg aan GODS scheppend handelen. Allereerst dat GOD zag hoe goed het licht was en dat GOD daarom, als gevolg daarvan, scheiding maakte tussen het licht en de duisternis.

Na dit voegwoord komt het volgende woord. De tweede consonant is י, yod. In deze י staat een zogenaamde dageesj forte, een schriftteken dat aangeeft dat deze consonant verdubbeld wordt. In wezen moeten we dus transcriberen als yod yod. Onder deze consonant staat als vocaalteken eveneens een patach, een korte a-klank. Er naast staat als scheidend accentteken een tifcha; een teken dat de klemtoon op dit deel van het woord valt. De derde consonant is ר, reesj, terwijl onder deze consonant als schriftteken een sjewa quiescens staat die overigens niet uitgesproken wordt. De laatste consonant is de א, aleph die we niet uitspreken maar met een ' weergeven.

Het tweede deel van dit woord יֵרָא komt van het verbum רָאָה, r^{aa'}ah, zien. Deze werkwoordsvorm is een qal, imperfectum consecutivum, derde persoon, masculinum, singularis, apocopatum. Eigenlijk een bijzondere vorm. Want in het Hebreeuws wordt bij zo'n vorm vanwege de zogenaamde elisie of uitstoting het voorafgaande vocaalteken geëlideerd. Daar komt nog bij dat de middelste consonant in het verbum רָאָה een א is. Dat wil zeggen: een laryngaal waardoor het vocaalteken veranderd is van een seghool, een è-klank, in een patach, een a-klank. Overigens is deze vorm in de qal formeel gelijk aan de werkwoordsvorm in de hif'il. Men kan dus weergeven met "Hij zag" (qal) of met "Hij liet zien" (hif'il), maar dit laatste geeft in het Nederlands geen goede vertaling in dit verband. Want dit imperfectum staat ook in het Hebreeuwse consecutio temporum (zie de woordstudie bij Gn.1:3) en heeft derhalve een zogenaamde narratieve (vertellende vorm) betekenis met op elkaar volgende handelingen.

יֵרָא betekent in de qal-vom, die in het Oude Testament 1129x voorkomt, "zien", waarbij het object of wat Hij zag, slaat op de daarop volgende zin כִּי טוֹב כִּי, kiy tow^ob, "hoe goed het licht was". GOD peilt in Zijn zien tot in de allerdiepste diepte. Hij ziet niet alleen het uiterlijke maar ook het innerlijke. Hij doorschouwt het motief en de diepste bedoeling in Zijn zien. Wanneer GOD de mens ziet, ziet Hij wat in het hart van de mens is. Dat laatste geldt niet voor ons zien. Wij zien niet anders dan de buitenkant. God ziet de meest verborgen achtergrond van ons zien. Wanneer mensen elkaar aankijken, weet niemand wat er achter dat zien ten diepste verborgen ligt maar GOD wel. CHRISTUS zegt in Mt.5:28: 'Maar ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan.' Dat betekent: we mogen elkaar best aankijken maar welke bedoeling er achter zit, weet GOD als geen ander. En daarnaar oordeelt Hij ons. Een hoogst ernstige zaak! Zien is bepaald niet onschuldig zover het ons aangaat. GODS zien is volkomen recht en echt.

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

Deze werkwoordsvorm komt in Biblia Hebraica in de Thora 73x voor waarvan 44x in het Bijbelboek Genesis (60%) en verder in de rest van het Oude Testament 57x. Totaal: 130x. Het is dus een heel belangrijk woord.

De Septuaginta heeft met καὶ εἶδεν, kai eiden, het Hebreeuws weergegeven. Deze Griekse werkwoordsvorm komt van het Griekse ὁραω, horao, en betekent naast “zien” ook “doorzien” maar heeft niet de diepe betekenis van het Hebreeuwse woord. Het is een meer filosofisch dan een theologisch begrip. De vorm is een indicativus aoristus activi derde persoon singularis. Zoals we bij Gn.1:3 opmerkten geeft deze werkwoordsvorm op die manier een moment van handeling aan zonder de duur of de voltooidheid ervan te kennen te geven. Een aoristus indicativus geeft een verleden tijd aan.

De Latijnse weergave van de Vulgata met “vidit” geeft wel een voltooide tijd aan, want “vidit” is in het Latijn een perfectum, voltooide tijd, van videre, “zien”.

De twee Nederlandsevertalingen geven ook een voltooide tijd aan met “zag”.

In ieder geval wil het Hebreeuws mede door het partikel ו in וירא aangeven dat elke scheppingsdaad, en dus ook het licht, alleen van GOD afkomstig is en dat Hij zag hoe goed licht was.

אלהים (4.4.2.).

Het tweede woord van Gn.1:4 is het woord אלהים, ^elōhîm, het algemene woord voor GOD. We hebben er eerder bij de Woordstudie van Gn.1:1 en Gn.1:3 over geschreven. Dit woord is het subject of onderwerp bij het voorafgaande woord en wordt derhalve weergegeven met “zodat GOD doorzag”. We mogen verder verwijzen naar wat ik eerder schreef.

אתהאור (4.4.3.).

Het derde woord is een samengesteld woord, namelijk את האור, verbonden door een bovenliggende horizontale streep als verbinding; de zogenaamde maqqef. De transcriptie is 'et h^{aa}'w^{oo}r en wordt als substantivum of zelfstandig naamwoord weergegeven met “het licht”.

Het eerste woordje את kwamen we al eerder tegen, namelijk in Gn.1:1; we verwijzen naar dit vers. Daar is het evenals in vers 4 een nota accusativi of nota obiecti als aanduiding van een vierde naamval, een accusativus, behorende bij het verbum וירא. GOD is dus onderwerp van het zien en het licht is object of lijdend voorwerp. Wie ziet? GOD. Wat zag Hij? Het licht. Overigens wordt in onze taal deze nota accusativi niet weergegeven. Maar grammaticaal en exegetisch is deze aanduiding wel van belang.

Wat het woord betreft, de eerste consonant is א, aleph. Het vocaalteken onder deze consonant is seghool, een è-klank. De tweede consonant is ת, tau. Zodat duidelijk is dat deze aanduiding bestaat uit de begin- en eindconsonant van het zogenaamde hebreeuwse alfabet; zeg maar bij ons de -a- en de -z-. Met andere woorden is daarmee duidelijk gemaakt dat GOD, Die het Begin en het Einde is, de Aleph en de Tau, waarover de Openbaring van JEZUS CHRISTUS aan Johannes spreekt, ten volle betrokken is. Het licht is van Hem afkomstig en door Hem geschapen. Dat lijdt geen enkele twijfel!

Deze aanduiding van het object is met het eigenlijke object, namelijk het volgende woord, verbonden door middel van de zogenaamde maqqef. We wezen er reeds op. Zo wordt het geheel een zogenaamde accusativus of object.

Het woord האור is weer een samengesteld woord. Het wordt gesplitst in ה en אור. De eerste consonant is ה en heeft de aanduiding van een praeformativum of voorvoegsel bij het daaropvolgende substantivum. Deze ה is de aanduiding in het Hebreeuws van een lidwoord. Normaal gesproken bestaat het Hebreeuwse bepalend lidwoord uit een ה en het vocaalteken patach, een korte a-klank, met een dageesj in de volgende consonant. Maar aangezien de laryngaal א behoort tot de zogenaamde gutturalen of keelklanken en geen dageesj verdraagt, wordt het vocaalteken patach verlengd door het vocaalteken qameets, een lange a-klank. De transcriptie is derhalve: h^{aa}.

Het substantivum אור, getranscribeerd als 'w^{oo}r, bestaat uit de volgende consonanten. De eerste consonant bestaat uit een א, aleph, die niet wordt uitgesproken in het Nederlands. Onder deze consonant staat als onderscheidend accentteken een zogenaamde tifcha. De volgende consonant is ו, waw met als vocaalteken boven deze consonant choolem, een oo-klank. De derde consonant is ר, reesj. Het woord betekent in z'n geheel: “het licht”. We hebben er in Gn.1:3 uitvoerig over geschreven, zodat we daarnaar verwijzen.

De tekstgetuigen, Septuaginta en Vulgata, geven geen reden tot opmerkingen aan.

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

כִּי־טוֹב (4.4.4.).

Het volgende woord is ook een samengesteld woord. Net als het vorige met elkaar verbonden door de maqqef. De transcriptie is: k'y-thw^{oo}b. We vertalen met “hoe goed (*het licht*) is”.

Het eerste gedeelte van het woord is כִּי. Het is samengesteld uit de volgende consonanten. De eerste consonant is כ, kaf. Als schriftteken zien we een dageesj in het midden van deze consonant. Dat is een zogenaamde dageesj lene, die we overigens niet uitspreken maar alleen te kennen geeft dat deze consonant een harde uitspraak heeft. Het vocaalteken onder deze consonant is een chireq, een zogenaamde i-klank. De tweede consonant is een י, yod. Het is een adverbium of bijwoord, een zogenaamd partikel van bevestiging, te vertalen met “zo”, “hoe”.

De maqqef, het bovenliggend horizontaal streepje, zagen we ook in het voorafgaande (4.4.3.), waardoor כִּי verbonden wordt met טוֹב, een adjectivum of bijvoegelijk naamwoord.

Het tweede gedeelte van het woord is het woord טוֹב, zoals gezegd een adjectivum. Dit woord is samengesteld uit de volgende consonanten. De eerste consonant is ט, theeth. Het onderscheidend accentteken onder deze consonant is atnaach. De tweede consonant is ו, waw. Het vocaalteken boven deze consonant is choolem, een oo-klank. De derde consonant is ב, beeth. Het woord betekent “goed”. De vertaling is: “Toen doorzag GOD hoe goed het licht was. En dat geldt zowel plant als dier en mens.

De tekstgetuigen, Septuaginta en Vulgata, geven geen reden tot opmerkingen.

וַיִּבְדֵּל (4.4.5.)

Het volgende woord is een werkwoordsvorm. De transcriptie is w^{ay}y^abd^{ee}l. Het verbum is בָּדַל, b^{ad}d^{al} en betekent “scheiden, uitzonderen”. En in de gebruikte werkwoordsvorm, een zogenaamde hif'il, dus een causatieve stam, betekent het: “scheiding maken” of “doen scheiden”. Deze werkwoordsvorm is een samengesteld woord met allereerst een verbindend voegwoord ו, waw. In dit geval is het een ו consecutivum, gevolgd door een imperfectum in de zogenaamde hif'il-vorm, derde persoon, masculinum, apocopatium. Wat het imperfectum consecutivum betreft, we wezen daarop in 4.4.1., hetgeen betekent dat GOD doorgaat met Zijn scheppend handelen. Ook wat het begrip “apocopatium” aangaat, verwijzen we naar 4.4.1., al geldt het hier geen qal-vorm maar een hif'il-vorm, die is geëlideerd.

We geven het Hebreeuwsde werkwoordsvorm als volgt weer. De eerste consonant is ו, waw, gevolgd als een vocaalteken door een patach, een korte a-klank. Dit is het gevolg van elisie. Dit partikel is als praeformativum gevoegd bij het verbum. De volgende consonant is י, yod, met in het midden een dageesj forte, een zogenaamde verdubbelingspunt als gevolg van elisie. De derde consonant is ב, beeth, met daaronder een sjewa quiescens, die niet wordt uitgesproken en in dit geval het einde van de lettergreep te kennen geeft. De vierde consonant is ד, daleth met als schriftteken een dageesj lene in het midden van deze consonant als gevolg van de sjewa quiescens. Onder deze consonant staat als vocaalteken een tseree, een lange ee-klank. Links van dit vocaalteken staat als accentteken een atnaach. De laatste consonant is een ל, lamed. In wezen betekent dit woord: “en GOD ging voort met scheiding te maken”.

De Septuaginta en Vulgata geven geen reden tot opmerkingen. De gebruikte woorden betekenen “scheiden” en “verdelen”.

Volgens de concordantie van Mandelkern komt het woord met alle derivaten of van de stam afgeleide vormen 50maal voor in het Oude Testament, waarvan 10% of vijfmaal in het Bijbelboek Genesis.

אֱלֹהִים (4.4.6.)

Aangezien we al in 4.4.2. over hebben geschreven, kunnen we nu kort zijn. De gebruikte schrijfwijze is als volgt: De eerste consonant is א, alef. Als vocaalteken onder deze consonant is chateef seghool, een è-klank. De tweede consonant is ל, lamed met als vocaalteken links boven deze consonant choolem, een oo-klank. De derde consonant is ה, hee, met als vocaalteken onder deze consonant chireq, een i-klank. De vierde consonant is י, yod. De vijfde consonant is ם, slot-meem. De betekenis is GOD. De transcriptie is 'èl^{oo}hyⁱm.

De Septuaginta en Vulgata geven geen reden tot opmerkingen.

בֵּין (4.4.7.)

Het volgende woord in de Hebreeuwse tekst is בֵּין, been. Dit woord wordt als volgt getranscribeerd: b^{ee}yn. Dit is een praepositie of voorzetsel en betekent “tussen”. De eerste consonant van dit woord is ב, beeth. Als schriftteken in deze consonant is dageesj lene, die niet wordt uitgesproken maar dient als een harde uitspraak van deze consonant. Als verbindend accentteken links onder deze consonant is de zogenaamde mercha. Als vo-

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

caalteken staat er onder deze consonant tseree, een e-klank. De tweede consonant is י, yod. De derde consonant is de ך, slot-nun.

De Septuaginta en Vulgata geven geen reden tot opmerkingen.

הָאֵוֶר (4.4.8.)

Dit Hebreeuwse woord הָאֵוֶר, h^{aa}w^{oo}r, zagen we al eerder 4.4.3. en al eerder in Gn.1:3, omdat “licht” het eerste was dat GOD in Zijn creatio secunda schiep. Dit is een samengesteld woord, aangezien het partikel ה, hee, als lidwoord er als praeformativum is toegevoegd. Normaal gesproken bestaat het lidwoord uit ה met een patach, een korte a-klank onder deze consonant en een dageesj in de volgende consonant. Dit ontbreekt hier in de tekst. Maar de א, alef, verdraagt als laryngaal geen dageesj. Een en ander wordt gecompenseerd door het vocaalteken patach, een korte a-klank, te verlengen tot een qameets, een lange aa-klank. De tweede consonant is א, alef met als onderscheidend accentteken een zogenaamde tifcha. De volgende consonant is ו, waw, met als vocaalteken boven deze consonant choolem, een oo-klank. De derde consonant is ר, reesj. De betekenis is: “het licht”.

De Septuaginta en Vulgata geven geen reden tot opmerkingen.

וּבֵין (4.4.9.)

Dit Hebreeuwse woord is hetzelfde als onder 4.4.7. behalve dat er nog een partikel als praeformativum is toegevoegd in de tekst, namelijk ו, waw, als voegwoord. De transcriptie is: w^{oe}b^{ee}yn. De betekenis is: “en tussen”. De eerste consonant is dus ו, waw. Als vocaalteken staat er midden in deze consonant een zogenaamde sjoereq, een oe-klank. De tweede consonant is ב, beeth. Als vocaalteken staat er onder deze consonant tseree, een e-klank. Als verbindend accentteken links onder deze consonant is de zogenaamde mercha. De derde consonant is י, yod. De vierde consonant is ך, slot-nun.

De Septuaginta en Vulgata geven geen reden tot opmerkingen.

הַחֹשֶׁךְ (4.4.10.)

Het woord הַחֹשֶׁךְ, ch^{oo}sj^èk, waren we ook reeds tegengekomen in Gn.1:2. Hier is er nog een andere schrijfwijze van hetzelfde woord, namelijk חֹשֶׁךְ. De transcriptie is h^ach^{oo}sj^èk. Dat woord betekent “de duisternis”. Immers, waar GOD “licht” schept, is ook “duisternis”. Volgens Gn.1:2 was duisternis op de aarde. Zie bij de exegese van dit woord aldaar.

Dit Hebreeuwse woord is namelijk een samengesteld woord. Er staat een partikel voor het substantivum of zelfstandig naamwoord, הַחֹשֶׁךְ. Dit partikel is het zogenaamde lidwoord ה. Normaliter schrijft het Hebreeuws dat lidwoord met een ה en een dageesj in de volgende consonant. Die dageesj ziet men niet in de tekst vanwege de consonant ח, cheeth. Deze consonant behoort tot de zogenaamde gutturalen. Het is een faryngaal of keelklank samen met de ע, aijin.

De Hebreeuwse schrijfwijze is als volgt. De eerste consonant is ה, hee. Als vocaalteken onder deze consonant is patach, een a-klank. De tweede consonant is ח, cheeth. Als onderscheidend accentteken onder deze consonant vinden we de silluq, omdat dit laatste woord gevolgd wordt door een sof passuq, ׃, het einde van dit vers. Als vocaalteken boven deze consonant is choolem, een oo-klank. De derde consonant is ש, sjin. Als vocaalteken onder deze consonant is seghool, een è-klank. De laatste consonant is כ, slot-kaf. In deze consonant staat een sjewa quiescens, die overigens niet wordt uitgesproken, om deze consonant niet te verwarren met de ך, slot-nun, of wanneer een slot-consonant volgt op een andere vocaalloze consonant.

In elk geval blijkt uit Gn.1:4 dat GOD Zelf scheiding maakt tussen het licht en de duisternis. Dat is heel belangrijk voor het geestelijk verstaan van de tekst.

Het Griekse woord voor “duisternis” is σκοτος, skotos. Dit woord betekent vanuit het Nieuwe Testament: duisternis; het duistere, verborgene, geheimzinnige zoals in 1K.4:5, ‘Zo dan oordeelt niets voor den tijd, totdat de HEERE zal gekomen zijn, Welke ook in het licht zal brengen, hetgeen in de duisternis verborgen is, en openbaren de raadslagen der harten; en alsdan zal een iegelijk lof hebben van GOD’; geestelijke duisternis, verhardheid, zoals in Act.26:18, uit de rede van Paulus tot koning Agrippa II, ‘Om hun ogen te openen, en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht des satans tot GOD; opdat zij vergeving der zonden ontvangen, en een erfdeel onder de geheiligden, door het geloof in Mij’.

Het Griekse woord voor “licht” is φως, foos. Dit woord betekent vanuit het Nieuwe Testament: (levens)licht; de glans van de hemel waarin GOD woont, zoals in Apc.21:24, ‘En de volken, die zalig worden, zullen in haar licht wandelen; en de koningen der aarde brengen hun heerlijkheid en eer in dezelve’; openbaarheid; lichtdrager, fakkel, lichter, (zon)licht; (hemels)licht dat de geest van de

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

mens verlicht; drager of brengervan danig licht, dat CHRISTUS is.

Commentaren (4.5).

We komen nu bij de paragraaf “Commentaren” van diverse godgeleerden die hun licht over Gn.1:4 hebben laten schijnen. Voor de diverse commentatoren verwijs ik naar wat ik eerder geschreven heb bij de voorgaande verzen. Voor alle duidelijkheid, aan het slot van vers 5 zien we de eerste parasja (פרשה) van de Torah, zeg maar: het eerste gedeelte van de Torah, die orthoxe Joden in één jaar op elke sabbat in de synagoge uitlezen en liberale Joden in drie jaren. In de Biblia Hebraica wordt zo’n parasja aangegeven door de consonant פ (pee).

Augustinus (4.5.1.)

We kennen, denk ik, allen wel Aurelius Augustinus, de kerkvader van het westen zoals hij wordt genoemd. Augustinus heeft veel boeken geschreven. De voornaamste zijn de volgende:

- 1) “Confessiones” of “Belijdenissen”. Ik gebruik de Latijnse tekst met Nederlandse vertaling van Dr. A. Sizoo, Delft, 1948.
- 2) “De civitate Dei” of “Over de stad GODS”. Het is een verhandeling over GODS Kerk of de Stad GODS, in haar begin en voortgang, alsmede een verdediging der Christelijke religie tegen de dwalingen en lasteringen der heidenen en andere vijanden. Ik gebruik de nieuwe en naar de tegenwoordige spelling verbeterde uitgave van Noordtjiz, Dordrecht, 1979.
- 3) “In Iohannis euangelium tractatus”, verhandelingen 55-124 over het Johannesevangelie, dat onder de titel “De laatste visvangst” is uitgegeven in Eindhoven, 2021, vertaald en van aantekeningen voorzien door Hans Tevel en Hans van Reizen;
- 4) “Sermones de scripturis 1-50”, dat preken bevat van Augustinus over teksten uit het Oude Testament en uitgegeven is onder de titel “Schatkamer van het geloof” in Eindhoven, 2013, ingeleid, vertaald en van aantekeningen voorzien door Joost van Neer, Martijn Schrama en Anke Tigchelaar.

In elk geval zijn dit de boeken die ik gebruik bij het commentaar van Augustinus op Gn.1:4.

Augustinus bidt door de HEILIGE GEEST om het licht der waarheid: “O Waarheid, licht mijns harten, laat niet mijn duisternis tot mij spreken. Daartoe verviel ik en werd verduisterd, maar ook vandaar, ook vandaar kreeg ik U lief. Ik dwaalde, maar werd mij Uwer indachtig. Ik hoorde Uw stem achter mij, Die zeide, dat ik terug moest keren, en ternauwernood hoorde ik haar wegens het gedruis der onvreedzamen. En zie, nu keer ik terug, verhit en hijgend, tot Uw bron. Niemand weerhoude mij: moge ik uit deze drinken en leven. Moge ik niet zelf mijn leven zijn: slecht leefde ik uit mijzelf, ik was mijzelf de dood: in U herleef ik. Spreek Gij tot mij, voer Gij tot mij het woord. Ik geloofde Uw Schriften, maar hun woorden zijn zeer diepzinnig.”

Augustinus citeert tevens E.5:8, ‘Want gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in den HEERE; wandelt als kinderen des lichts’. Tegelijk waarschuwt hij dat wij kinderen des lichts zijn door het geloof en niet door aanschouwen. Immers, wij zijn in hoop zalig geworden (R.8:24). Daarbij citeert hij diverse Bijbelpassages die van belang zijn voor een goed verstaan, te weten: Ps.42:2-4; Ps.46:5; Ps.68:19; Mt.3:10; J.3:29; R.8:23; R.12:2; 1K.14:20; 2K.5:2, 4; 2K.11:3; G.3:1; Ph.3:13-14; 1J.3:2. Daarmee benadrukt hij dat wij deze zaken alleen kunnen verstaan door de HEILIGE GEEST om CHRISTUS’ wil en wanneer we letten op de stem van GODS Woord.

Confessiones, boek XII, § X

Confessiones, boek XIII, § XIII

Augustinus maakt duidelijk dat GOD “de eerste drie scheppingsdagen volbracht heeft zonder de zon, omdat de zon eerst geschapen is op de vierde dag (Gn.1:14)”. Allereerst is “het licht geschapen door het Woord GODS, en toen scheidde GOD het licht van de duisternis en noemde dat licht dag en de duisternis nacht (Gn.1:4-5)”. “Maar hoe dit licht geweest is, zulks is gans onbekend voor onze zinnen en voor ons verstand”. Wij “moeten dit echter zonder enige twijfeling geloven”. Daarbij citeert hij 1Th.5:5, ‘Gij zijt allen kinderen des lichts, en kinderen des daags; wij zijn niet des nachts, noch der duisternis’. Voor Augustinus is het opmerkelijk dat bij de scheppingswerken van GOD nergens gesproken wordt van nacht maar wel van avond in Gn.1:5, ‘toen was het avond geweest, en het was morgen geweest, de eerste dag’. Er wordt dus wel gesproken van avond maar niet van nacht! Ook hieruit concluderen wij dat deze kerkvader de betekenis van licht en duisternis geestelijk heeft opgevat.

De civitate Dei, Eerste boek, caput VII

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

In de verhandeling betreffende de laatste visvangst benadrukt Augustinus de heiligheid van het getal zeven: “GOD heeft immers niet de eerste dag heilig verklaard, toen Hij het licht maakte (Gn. 1:3-5), noch op de andere zes dagen, maar Hij heiligde de zevende dag, waarop Hij uitrustte van het werk dat Hij had gedaan. Het is dus heel passend dat de HEILIGE GEEST door het getal zeven wordt aangeduid.” Daarbij citeert hij vervolgens andere Bijbelpassages (Is.11:2-3; Act.2:1; 1K.12:11; 2K. 3:6; Apc.3:1) om het werk der heiligmaking te benadrukken. Augustinus is de theoloog van de HEILIGE GEEST.

In Iohannis euangelium tractatus, verhandeling CXXII, § VIII

Ook in deze Sermo of preek spreekt Augustinus over het getal zeven als een heilig getal. Hij schrijft: “Per slot van rekening maakt GOD bij de eerste werken van de wereld de dag (Gn.1:3-5). Hij maakt de hemel en de aarde (Gn.1:1), de zee (Gn.1:9-10), de lichten (Gn.1:14-19, de sterren (Gn.1:16-18), de dieren uit de wateren (Gn.1:20-23), en uit de aarde de mens naar Zijn beeld (Gn.1:26-27; Gn.2:7). Dat doet Hij allemaal. Maar nergens hoor je dat er iets wordt geheiligd. Al deze werken worden volbracht in zes dagen, maar de zevende dag, de vrije dag van GOD, wordt geheiligd (Gn. 2:3). De werken heiligt Hij niet. Hij heiligt de vrije dag.” En even verder schrijft hij: “In het schepingsverhaal hebben alle dagen een avond behalve de zevende (Gn.1-2:4a). Ons werk kent een einde, onze rust niet. Als in een groot geheimenis klinkt daarin de heiliging door, die tot het werk van de HEILIGE GEEST behoort.” En nog even verder schrijft hij op grond van bovenstaande: “De GEEST is dus tegelijk zevenvoudig en eenvoudig. In Zijn zevenvoudige werking is Hij eenvoudig.” Over deze theoloog van de HEILIGE GEEST gesproken!

En ik voeg er nog dit aan toe. Bij alle creatio secunda van onze goede GOD lees je dat het avond was geweest en morgen behalve van de zevende dag waarop GOD rustte van Zijn werk (Gn.2:2-3). Dat leidt tot de gedachte, dat de avond van deze zevende dag nog niet is aangebroken. En dat die avond wacht tot de dag waarop CHRISTUS terugkomt wanneer de zevende dag in al zijn volheid is aangebroken.

Sermones de scripturis, Sermo VIII, § XVII

Barnes (4.5.2.).

Barnes gaat in op de woorden: ‘En GOD zag het licht, dat het goed was’. GOD beschouwt Zijn werk en is er vanuit Zichzelf voldaan over. We zien hier twee eigenschappen van GOD, die we daarna ontdekken in het karakter van mensen, namelijk in ons vermogen tot begrijpen en oordelen. Deze ontdekking is een belangrijk feit in de relatie tussen de Schepper en het schepsel. Het impliceert tevens dat het geschapene totaal verschilt van Degene, Die alles geschapen heeft. En dat dit gegeven daarom het pantheïsme in al zijn vormen volkomen weersprekt en weerlegt.

Wanneer GOD ziet dat het licht goed is, is dat ook volkomen goed. In alle opzichten, ook in moreel en maatschappelijk opzicht tot in onze consciënties toe. Gemeten naar Gods rechtvaardig oordeel is het licht goed en daarmee onderscheiden van de duisternis. Want GOD maakte scheiding tussen het licht en de duisternis. En ter aanvulling van mijn kant: zoals elders in Is.45:7 geschreven staat: ‘Ik formeer het licht en schep de duisternis; Ik maak den vrede, en schep het kwaad, Ik, de HEERE, doe al deze dingen’.

Boer, Ds. G. (4.5.3.)

Ds. G. Boer schrijft in zijn Bijbellezingen over Genesis 1 het volgende met betrekking tot onze tekst: GODS blik gaat over Zijn werk. Hij keurt het. Hij ziet of het aan zijn doel beantwoordt. En Hij verheugt Zich er in. En dat geeft stof tot verwondering. Want Hij heeft dat licht niet voor Zichzelf nodig. Maar het scheppen van licht is Zijn welbehagen. Voor plant, dier en mens! Immers, “goed” in de Bijbel betekent “schoon”. GOD heeft dit licht berekend voor onze ogen, wanneer we dit op onszelf betrekken. Was de lichtsterkte groter, waren wij allen blind. Was de lichtsterkte te zwak, moesten wij allen sterven. Maar nu is het licht precies pas en geschikt voor onze ogen.

In zijn toepassing schrijft Boer dat de HEERE Zelf het Licht is. Hij bewoont een ontoegankelijk licht. Hij omgordt Zich met het licht als met een kleed. Dit licht is verbonden met CHRISTUS, Die het Leven is. En dit Leven is het licht der mensen. Dit Licht is gekomen, verlichtende ieder mens, komende in de wereld. Dat Licht schijnt in de duisternis, maar de duisternis heeft het niet begrepen (J.1). De grote vraag is echter of wij nog iets kennen van de vreugde over GODS schepping. Of het voor ons goed is het licht te aanschouwen? Of hebben we meer belangstelling voor Al of voor een atoomoorlog waarvoor wij voorbereidingen treffen? Voor wormen en maden dan voor GOD, Die hemel en aarde schiep? Verlostigt u zich nog in een tulp of een roos? Hoe ontzettend is het wanneer

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

een mens GOD, de Schepper, kwijt raakt, Die zei: het is goed. Die mens raakt ook GODS schepping kwijt.

Boot, Dr. Izaäk (4.5.4.)

Er zijn op Internet preken beschikbaar van Dr. Izaäk Boot (1930-2000). Eén van die preken gaat over Gn.1:4a, deze woorden '*En GOD zag het licht, dat het goed was*'. Deze preek werd gehouden in Boven-

Hardinxveld op 18 juli 1982 en bevatte de volgende punten: 1. Het licht is geschapen; 2. Het licht is gezien; en 3. Het licht is goed.

In zijn inleiding op de preek zegt dr. Boot, dat velen die op vakantie gaan en een Christelijke opvoeding hebben genoten op de vraag wat ga je doen, zeggen: we gaan van GODS schepping genieten. Ze genieten van bergen, bossen, enz.. En men verwaarloost hun huisdieren om die onder een goede verzorging achter te laten. Maar er is nog iets wat we gemakkelijk over het hoofd zien. Dat is het licht.

Het licht is geschapen. Dat kunnen we niet missen. Zonder licht kun je niets zien. Laten we ook erg hebben aan mensen die blind zijn onder ons. Maar het licht is geschapen. En alleen GOD heeft dat gedaan. GOD is de Bron van het licht. En achter de schepping van het licht ligt een plan. GODS raad. En dat licht is door de DRIEËNIGE GOD eerst geschapen. Want in vers 1 zien we de VADER. In vers 2 zien we de HEILIGE GEEST. En in vers 3 zien we de ZOON. Die door Zijn Woord het licht schept. We kunnen de schepping alleen door het geloof verstaan, zegt H.11. Vanaf Gn.1:2 gaat GOD verder met de aarde. Want de schepping van de derde hemel is afgerond. Maar de aarde is in duisternis. En dan gaat GOD het licht maken. Dat kunnen wij niet. We kunnen op een knopje drukken maar we kunnen geen licht maken zonder voorhanden materiaal. En nu heeft GOD aan de mensen wetten gegeven, geboden, Niet één gebod maar tien geboden. Dat lezen we in dit eerste hoofdstuk van het Bijbelboek Genesis. Tien keer klinkt het: '*en GOD zeide*'. Hier zien we CHRISTUS aan het werk.

Het licht wordt gezien. GOD zag het licht dat het goed was. GODS oog gaat er over. En Hij hechtte Zijn goedkeuring aan Zijn werk. Het licht werd niet goed, neen, het was goed zoals het uit GODS hand is voortgebracht. Tegelijk zegt Boot, dat we vanavond niet blijven staan bij het natuurlijke licht maar we spreken ook over het geestelijke licht. Wat dat geestelijke licht is? GODS genade, die in onze harten heeft geschenen tot kennis der zaligheid in CHRISTUS JEZUS. Alleen daardoor verstaan we in geestelijke zin wat GOD op de eerste dag geschapen heeft. We mogen het natuurlijke niet van het geestelijke scheiden. Dat is dopers. Juist in het natuurlijke zien we door het geloof met geestelijk verlichte ogen het geestelijke. Er is overeenstemming tussen schepping en herschepping. Maar dat geestelijke licht moet schijnen in onze harten. En hoe staat het er met ons hart van nature voor?

Een en al duisternis! Hoe dat komt? Door onze erfzonde! Omdat we GOD de gehoorzaamheid hebben opgezegd en een andere koning hebben uitgekozen! Satan! Daarom kan er geen enkele lichtstraal in ons duistere hart doordringen, tenzij GOD dat in ons schept om CHRISTUS' wil door Zijn HEILIGE GEEST. En dat wil Hij doen via de prediking van het Woord. En dan is een enkel lichtstraaltje ook van GOD al kunnen wij dat niet zien. Maar GOD ziet het wel! Want Hij schept het licht op de eerste dag terwijl Hij zon, maan en sterren eerst op de vierde dag schiep. Sommigen vragen: heb ik wel genade? Denk dan eens aan het licht dat GOD zag op de eerste dag! Denk er aan dat GOD dat licht ziet, al ziet u het zelf niet en al merken anderen er niets van! En waarom ziet GOD dat? Omdat Hij het er Zelf in gelegd heeft.

En het licht is goed, dat GOD geschapen heeft, zegt Hij Zelf. Dat geldt zowel het natuurlijke licht. Maar dat geldt zeker het geestelijke licht. En daar willen we het nu over hebben, zegt dr. Boot. Waarom is dat licht goed? Allereerst omdat het uit de Bron die GOD is voortkomt. En ten tweede omdat het zoveel op GOD lijkt. Immers, GOD wordt Zelf ook een Licht genoemd. CHRISTUS is het Licht der wereld. En ten derde is het licht goed, omdat je ziet waar het gevaar op de weg ligt en ook omdat je in dat licht de Zaligmaker ziet.

Zalig wie zo het licht tegemoet gaat waar GOD woont. Die gaat de heerlijkheid tegemoet. En die wandelt op aarde in heiligmaking voort. Bedenk dat wij in de duisternis liggen maar daarom heb ik dit licht nodig om in mijn duistere hart te schijnen door de genade van de HEERE JEZUS CHRISTUS. Dan leef je, eerlijk en oprecht gemaakt door GODS HEILIGE GEEST, naar de toekomst des HEEREN, Die rijker is dan het licht van duizend zonnen.

Bunyan, John (4.5.5.).

Ook Bunyan maakt vanuit Gn.1:4 behartigenwaardige opmerkingen. Hij vat het licht dat GOD schept in geestelijke zin op.

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

"En God zag het licht, dat het goed was." Salomo zegt: *'Verder, het licht is zoet, en het is den ogen goed de zon te aanschouwen'*. Waarom was het licht goed? Omdat het GODS scheepsel was. Evenzo is in het werk van de genade, dat in onze harten wordt gewrocht, dat licht van het Nieuwe Verbond goed, omdat het GODS werk is, het werk van Zijn welbehagen; dat goede werk, dat Hij niet alleen heeft begonnen, maar ook belooft heeft te voleindigen tot de dag van JEZUS CHRISTUS. Zie 2T.1:11 en Fil.1:6. *'Vertrouwende ditzelve, dat Hij, Die in u een goed werk begonnen heeft, dat voleindigen zal tot op den dag van JEZUS CHRISTUS.'*

GOD zag, dat het licht goed was. De duisternis, die tevoren de wateren bedekte, was geen scheepsel van GOD, maar een gebrek of iets, dat veroorzaakt werd doordat het licht nog niet in de wereld was; zo is de zonde, die duisternis welke gevoeld mocht worden, niet het werk van God in de ziel, maar het werk van de duivel; en dat neemt de gelegenheid waar zich in ons te zetelen, omdat het ware licht tot nu toe nog niet in onze ziel schijnt.

"En God maakte scheiding tussen het licht en tussen de duisternis." Zoals Paulus zegt: Wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? Zij kunnen niet samenwonen (2K.6:14). Wij zien, dat de nacht voor de dag vliedt en niet weer over ons durft komen dan wanneer het licht vermindert en wegstraalt. Zo is het in de nieuwe schepping: vóórdat het licht van het heerlijk evangelie van Christus verschijnt, is het nacht, alles nacht in de ziel (E.5:8); maar wanneer dat in werkelijkheid voor ons opgaat, is het dag in plaats van nacht in de ziel. *'Gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt gij licht in den HEERE.'* *'Want de duisternis gaat voorbij, en het waarachtige licht schijnt nu'* (1J.2:8).

"En GOD maakte scheiding tussen het licht en tussen de duisternis." GOD ontfermde Zich over het licht en bewaarde het tegen de duisternis. Uit deze woorden schijnt het dat duisternis en licht begonnen te strijden vóór die bloedige worsteling van Kaïn en Abel (Gn.4:8). Er ontstond een worsteling tussen het licht en de duisternis. En niets kon ze scheiden dan GOD. De duisternis leeft op een onverzoenlijke voet met het licht in de schepping van de wereld; en evenzo is het in dat zeldzame werk van de wedergeboorte; het vlees begeert tegen de geest en de geest tegen het vlees; zoals Petrus zegt: vleselijke lusten voeren krijg tegen de ziel. Dit voelt iedere Christen en ook dat, dat hij een strijd in zijn eigen ziel ondervindt tussen het licht en de duisternis die daar zijn.

Calvijn, Johannes (4.5.6.).

Calvijn zegt: Hier wordt GOD door Mozes ingevoerd, beschouwende Zijn werk om daarvan te genieten. Maar dit is om onzentwil; opdat wij zouden leeren verstaan, dat GOD niets heeft ge-

daan dan met vast beleid en volgens een welberaard plan. Dit betekent dat het werk, gelijk het thans door ons wordt aanschouwd, door GOD is goedgekeurd. En daarom blijft ons niets over dan te berusten in dit oordeel GODS. En deze aanmaning is zeer nuttig. Want daar de mensch al zijne zinnen moet inspannen om de werken GODS te bevatten, zien wij hoe groote willekeur hij zich veroorlooft als hij ze gaat beschimpen.

Dächsel, Karl August (4.5.7.).

Dächsel geeft aan: GOD, Die in deze trapsgewijze vorming van de nog ruwe stof aan het toekomstige hoofd van de zichtbare wereld, de mens, gelijk wilde worden opdat deze Hem

weer gelijk worden zou, overzag als een menselijk werkmeester het werk van Zijn handen en zag het licht dat het goed was, *'De heerlijkheid des HEEREN zij tot in der eeuwigheid; de HEERE verblijde Zich in Zijn werken'* (Ps.104:31). Het licht was goed omdat Hij het Zelf geschapen had. Het woord "goed" moet vanzelfsprekend in natuurlijke zin worden begrepen. Het betekent niet minder dan dat het volkomen kon beantwoorden aan het doel dat GOD Zich ermee voor ogen had gesteld. (VAN GRIETHUIJSEN).

GOD werkt geen half of onvolkomen werk noch in het rijk van de natuur noch in dat van de genade. En GOD maakte scheiding tussen het licht en tussen de duisternis. Duisternis is het beeld van zonde en ellende. Er is echter ook een weldoende schaduw: een heilige nacht. Ook de nacht is van de HEERE zoals Ps.74:16 zegt *'De dag is Uwe, ook is de nacht Uwe; Gij hebt het licht en de zon bereid'*. (VAN LINGEN). Dat betekent dat GOD een regelmatige afwisseling van licht en duisternis verordende, daar Hij het tot hiertoe slechts als ether (fijne lucht) voorhanden licht op bepaalde tijden Zich liet uitzetten en dan weer samentrekken.

Gill, John (4.5.8.).

Gill becommentariëert over vers 4a: GOD voorzag dat het licht heel nuttig was en gezegend zou zijn in de toekomst aangezien er nog geen bewoners

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

waren op de aarde voor wie het nuttig zou kunnen zijn alsmede voor planten en dieren. Terwijl dit licht tevens voorbereiding was voor de volgende scheppingsdagen.

En in zijn uitleg over vers 4b citeert hij Job.38:24: *‘Waar is de weg, daar het licht verdeeld wordt, en de oostenwind zich verstrooit op de aarde?’* Op deze vraag kan alleen GOD antwoord geven. En Hij geeft antwoord in Gn.1:4 toen Hij scheiding maakte tussen het licht en de duisternis. Immers, licht en duisternis kunnen niet samen zijn op één plaats. Waar licht is, is geen duisternis. En waar duisternis is, is geen licht.

Henry, Matthew (4.5.9.).

Matthew Henry legt eerst vers 4a uit: Het was juist zoals Hij het bedoeld had en het was geschikt om te beantwoorden aan het doel waartoe Hij het bestemd had. Het was nuttig en voordelig; zonder het licht zou de wereld, die thans een paleis is, een kerkerhol geweest zijn. Niet alleen citeert hij Qoh.11:7 maar ook Prv.15:30: *‘Het licht der ogen verblijdt het hart; een goed gerucht maakt het gebeente vet’*. Wat GOD gebiedt, zal Hij goedkeuren, genadiglijk aannemen en een welgevalen hebben aan het werk van Zijn handen. Datgene is in waarheid goed dat goed is in GODS oog, want Hij ziet niet zoals de mens ziet. Indien het licht goed is, hoe goed is Hij dan niet Die de Bron is van licht van Wie wij het ontvangen en aan Wie wij er alle lof voor verschuldigd zijn en al de diensten die wij er bij verrichten!

En bij vers 4b zegt hij: Dat GOD licht en duisternis van elkaar scheidde, komt omdat zij nooit te zamen gevoegd en met elkaar verzoend kunnen zijn (2K.6:14: *‘Trekt niet een ander juk aan met de ongelovigen; want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid, en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?’*) GOD verdeelde ook de tijd tussen hen: de dag bestemde Hij voor het licht, en de nacht voor de duisternis, in voordurende en geregelde opvolging van elkaar. Hoewel de duisternis nu verdreven was door het licht, was zij toch niet tot voortdurende ballingschap veroordeeld maar wisselt zij af met het licht en heeft haar plaats omdat zij haar nut heeft. Want gelijk het licht van de morgen het werk van de dag begunstigt, zo begunstigen de schaduwen van de avond de rust van de nacht en trekken de gordijnen om ons heen opdat wij te beter kunnen slapen (Job.7:2). GOD heeft aldus de tijd verdeeld tussen licht en duisternis omdat Hij ons wil doen gedenken dat dit een wereld is van mensgelen en veranderingen. In de hemel is er volkomen en eeuwigdurend licht en in het geheel geen duisternis; in de hel is de uiterste duisternis en geen straal van licht. In die wereld is er tussen deze twee een grote kloof gevestigd; maar in deze wereld wisselen zij elkaar af en zo gaan wij dagelijks van de ene naar de andere opdat wij zullen leren dezelfde wisselvalligheden te verwachten in de voorzienigheid Gods: vrede en beroering, vreugde en smart, om dan het één tegenover het andere te plaatsen en ons naar beide te schikken zoals wij doen met licht en duisternis, beide welkom hetende en met beide ons voordeel doende.

JFB (4.5.10.).

Dit commentaar zegt niets wat eerder niet gezegd is, zodat wij het kunnen overslaan.

Kanttekeningen (4.5.11.).

De Kanttekeningen geven aan: 12) zag het Dat is menselijker wijze van GOD gesproken. De zin is, dat GOD Zijn schepsel voor goed kende. 13) goed was; Dàt wordt hier *goed* genoemd, hetwelk GODE aangenaam, in zichzelf schoon en lieflijk, en den schepselen, voornamelijk den mensen, nuttig en dienstig is. 14) maakte scheiding Te weten, also dat het licht de duisternis, en de duisternis het licht achtervolgden, om nacht en dag te maken.

Keil and Delitzsch (4.5.12.).

In tegenstelling tot Kanttekening 12 is er volgens hen geen sprake van anthropomorfisme (mensvormig) spreken van GOD. Hier is sprake van antiptosis: een vaak gebruikte vorm in de retorica. Het is afgeleid van het Griekse woord *ανταλλαγή*, *antallagè* (ruil) en *περιπτωσις*, *periptoosè* (zaak) en betekent dat er verschillende woorden gebruikt worden in een tekst maar deze zijn semantisch van dezelfde grammaticale constructie. Bijvoorbeeld, één zinsnede “het koninkrijk van glorie” terwijl in de tekst twee woorden staan: “het koninkrijk en de glorie”. In de Bijbel wordt deze grammaticale retorische vorm ook gebruikt zoals in Gn.6:2, Gn.12:14 en Gn.13:10. Want het zien van mensen en het zien van GOD is verschillend. Licht is voor GOD geen genoeg voor Zijn ogen of vreugde in Zijn scheppingswerk maar betekent dat dit werk altijd blijft tot de jongste dag zoals Hij het bepaald heeft. En dit geldt al Gods scheppingswerken. Echter, GODS schepping van het licht betekent niet dat de duisternis verdwijnt of verandert in zuiver licht. Het betekent dat licht en duisternis elkaar afwisselen en dat leidt tot dag en nacht zoals in Gn1:5.

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

Korte Verklaring (4.5.13.)

In de Korte Verklaring legt Prof.Dr. G. Ch. Aalders Gn.1:4a ook uit als een mensvormig spreken net als de Kanttekeningen om duidelijk te maken dat er in ieder onderdeel van GODS scheppingswerkzaamheid een volmaaktheid is die ten volle aan GODS wil beantwoordt. En vers 4b legt hij net als bij 4.5.12 uit dat licht en duisternis elkaar afwisselen.

Poole (4.5.14).

Ook Poole legt uit dat het licht dat GOD geschapen had aan Zijn Goddelijk doel beantwoordt en eveneens dat licht en duisternis elkaar afwisselen.

Rashi (4.5.15.).

Ook hierbij hebben wij de gangbare verklaringen nodig volgens het jidisch-hebreeuws. GOD zag het licht dat het niet verdiende dat goddelozen zich ervan zouden bedienen, en daarom zonderde Hij het voor de braven af voor de toekomst (Misjna en Talmoed). GOD zag dat het goed was en dat het niet behoorlijk was voor het licht en voor de duisternis terwijl zij nog in elkaar verward waren. Daarom bepaalde Hij voor het licht de alleenheerschappij bij dag en voor de duisternis de alleenheerschappij bij nacht.

The Companion Bible (4.5.16.).

Het woord “zag” komt zevenmaal voor in Gn.1:1-Gn.2:3. Het woord “goed” betekent “mooi”. Hij verwijst naar Qoh.3:11: *‘Hij heeft ieder ding schoon gemaakt op zijn tijd; ook heeft hij de eeuw in hun hart gelegd, zonder dat een mens het werk, dat GOD gemaakt heeft, kan uitvinden, van het begin tot het einde toe.’* Hij voegt er nog deze opmerking aan toe: GOD noemt het werk van elke dag goed behalve dat van de tweede dag aangezien Hij toen niets had geschapen maar alleen scheiding maakte. Het woord dat vertaald wordt met “God maakte scheiding” wordt tweemaal genoemd hier en in Gn.1:7.

Applicatio (4.5.17.).

Na de Woordstudies en de Commentaren volgt na de explicatio de applicatio of toepassing als integrerend onderdeel van Gn.1:4 zodat deze tekst voor ons gaat leven. Want de vraag is natuurlijk: wat betekent dit Woord voor ons in deze tijd, in de wereld waarin we leven, voor ons geestelijke leven, enzovoorts. Dat zijn vanzelfsprekend belangrijke vragen waarop we vanuit Schrift en belijdenis antwoord dienen te geven. Vandaar applicatio of toepassing. We geven wat mij opgevallen is puntsgewijs door:

1. Het licht dat GOD geschapen heeft, zal er altijd zijn Tot aan de jongste dag. Er is maar één uitzondering. Toen het midden op de dag, van 12.00 uur tot 15.00 uur, donker werd op Golgotha toen CHRISTUS als het ware naar de hel ging en van Zijn GOD en VADER verlaten werd om zo verzoening aan te brengen voor elkeen die uit genade weet dat hij elk licht verbeurd heeft. GODE zij dank. Na deze drie uren ten tijde van het avondoffer gaf GOD dat het licht weer doorbrak en CHRISTUS uitriep: Het is volbracht.
2. Met Augustinus, de theoloog van de HEILIGE GEEST, ben ik van mening dat we Gn.1:4 niet alleen in letterlijke maar ook in geestelijke zin moeten verklaren al dienen we wel te letten op het gevaar van het doperse denken dat ook onder ons aanwezig is. Met dopers denken bedoel ik de neiging om het gewone en lichamelijke te verachten en het geestelijke en hemelse over te accentueren. GOD heeft een mens geschapen niet alleen met een ziel maar ook met een lichaam. Ook voor onze lichamelijke noden moeten we bij de HEERE zijn. Wanneer een mens tot geloof komt, is dat het werk van de DRIEËNIGE GOD. Dan wordt het gewone geestelijk en dan wordt het geestelijke gewoon. Het licht dat GOD op dag 1 van Zijn schepping geschapen heeft laat dat zien. Een geestelijk mens die 's morgens ontwaakt en het daglicht ziet dankt GOD voor dat licht!
3. Hij waarschuwt kinderen des lichts om door het geloof te wandelen en niet door aanschouwen. We kunnen GODS scheppingswerken alleen verstaan door de HEILIGE GEEST om CHRISTUS' wil en wanneer we acht geven op de stem van GODS Woord. Bij deze werken van GOD wordt wel gesproken van avond maar niet van nacht. Heiligmaking is voor GODS kinderen op de aarde, heerlijkmaking is voor hen in de hemel. GOD heeft de zevende dag, Zijn vrije dag, geheiligd en niet de voorafgaande dagen.
4. Van Barnes heb ik geleerd dat wat GOD “goed” noemt ook volkomen goed is. Maar ook de duisternis is door GOD geschapen.
5. Ds. G. Boer benadrukt de vraag of het voor ons een vreugde is het licht dat precies geschikt is voor onze ogen te aanschouwen. Of hebben we eerder belangstelling voor alles wat onze

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

interesse niet waard is? Een mens die GOD kwijt is, is ook Zijn schepping kwijt.

6. Dr. I. Boot en andere verklaarders leggen, terecht, Gn.1:4 geestelijk uit. Ik noteer: De schepping van de derde hemel is afgerond maar de aarde is in duisternis; en dan gaat GOD het licht maken. Wanneer God met het licht van Zijn GEEST en Woord ons duistere hart gaat beschijnen zien we onszelf en Zijn genade in CHRISTUS echt. Er is overeenstemming tussen schepping en herschepping. GOD ziet zelfs een enkel lichtstraaltje in ons duistere hart al zien wij dat niet. De toekomst des HEEREN is rijker dan het licht van duizend zonnen.
7. Van Bunyan noteer ik: Zonder het licht van GOD zetelt de duisternis in onze ziel.
8. Van Calvijn noteer ik: GOD heeft in Zijn schepping niets gedaan dan met vast beleid en volgens een welberaard plan. Overeenkomstig Zijn raad.
9. Van Dächsel noteer ik: GOD doet geen half werk noch in het rijk der natuur noch in dat van de genade.
10. Bij Gill noteer ik: Gn.1:4 is voorbereiding op GODS andere scheppingsdagen. De vraag van Job.38:4 krijgt antwoord in Gn.1:4.
11. Bij Henry noteer ik: Het is niet zonder reden dat licht en duisternis overeenkomstig GODS bedoeling elkaar afwisselen.
12. Sommige verklaarders (Kanttekeningen en Korte Verklaring) menen dat er in Gn.1:4 sprake is van het anthropomorphe (mensvormige) spreken van GOD terwijl anderen (Keil en Delitzsch) stellen dat er sprake is van antiptosis.

Opmerkingen (4.5.18.).

We maken hierbij opmerkingen die we gevonden hebben bij eerdere Bijbelstudies en bij voor mij belangrijke theologen die over dit vers geschreven hebben.

1. Hoe meer we de Schrift bestuderen, en zeker in Genesis 1, hoe meer we onder de indruk komen dat ook in het geestelijke leven GOD de Eerste is. GOD begint. En GOD voltooit. Gods schepping is één en al Zijn werk. Dat zien we bij het licht dat onze God heeft geschapen. Wij maken licht door een knopje om te zetten. GOD schept het licht door te spreken. Zonder enig voorhanden materiaal. Terwijl er nog geen enkel levend schepsel bestond. Terwijl er nog niets boven en beneden of op de aarde geschapen was. Dat is bij ons totaal onmogelijk. De DRIE-ENIGE GOD, de VADER, de ZOON en de HEILIGE GEEST, is volledig betrokken bij het werk van de schepping GODS naar Zijn soeverein en vrijmachtig welbehagen.
2. Juist een grote in de geschiedenis van de Kerk heeft oog gehad niet alleen voor het geestelijk verstaan van de Bijbel, dwz. voor het geestelijk leven, maar ook voor het maatschappelijke en menselijke leven. Daar wijst het boek van F. van de Meer, Augustinus, de zielzorger, heel duidelijk op. In het bijzonder bij Augustinus als bisschop na zijn bekering.
3. Bavinck merkt op (II, 442) dat licht naar de huidige aangenomen hypothese geen substantie is maar een elektrisch verschijnsel. Daarom moet dit licht in Gn.1:4 onderscheiden worden van de lichtdragers: zon, maan en sterren die GOD op de vierde dag geschapen heeft. Maar zoals gezegd: dat is slechts een veronderstelling. In elk geval maakt Bavinck duidelijk dat er verschil is tussen het geschapen licht en de geschapen lichtdragers.
4. à Brakel heeft in zijn Redelijke Godsdienst ten aanzien van deze tekst niets toe te voegen dat niet al eerder geschreven is.
5. Calvijn schrijft: GOD heeft het licht geschapen om onzentwil “opdat wij zouden leren dat GOD niets heeft gedaan zonder een bepaalde reden en plan.” Met andere woorden: GOD noemde Zijn scheppingswerk niet pas goed nadat Hij het had geschapen, maar Hij keurde het goed zoals dit werk nu door ons wordt aanschouwd. “En deze aanmaning is zeer nuttig. Want daar de mens al zijn zinnen moet inspannen om de werken GODS te bevatten, zien wij hoe grote willekeur hij zich veroorlooft, als hij ze gaat beschimpen.”
6. Gravemeijer beantwoordt de vraag: waarom heeft GOD in zes dagen geschapen? Hij geeft als antwoord: “Het is vermetel te zeggen dat GOD alles in één ogenblik tegelijk heeft geschapen maar dat Mozes dit ter lering na elkaar heeft opgeschreven. Men heeft dit onterecht toegeschreven aan een apocrief boek van Jesus Sirach (Wijsheid, 18, 1). Maar die zegt dat “GOD al het geschapene in het algemeen heeft geschapen. Daarvoor gebruikt hij het woord κοινή, koinè. Maar dit Griekse woord ziet niet op de tijd maar op de dingen die alle van God oorspronkelijk zijn terwijl Hij alleen de Eeuwige is. Er is namelijk verschil tussen κοινή en simul. En dit laatste woord uit het Latijn ziet op de tijd! Bovendien strijdt dit met de verklaring van

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

GOD Zelf in Ex.20:11". Als we vragen: waarom GOD in zes dagen geschapen heeft, kunnen we slechts antwoorden dat "GOD het also heeft gewild. Het is Zijn welbehagen!" Daarbij geeft Gravemeijer nog drie redenen waarom GOD dit zo gewild heeft. Ten eerste om Israël nauwkeurig te leren dat er "maar één GOD is, één Schepper van alle delen van het heelal". Ten tweede om aan ons "Zijn macht, wijsheid en goedheid duidelijker te laten zien". En ten derde om ons "een voorbeeld te geven in arbeid en rust".

7. De bekende Dr. D. Martyn Lloyd-Jones heeft geen opmerking over Gn.1:4 dan wat eerder is geschreven. Daarentegen wel over het begrip "dag", maar dat komt eerst bij Gn.1:5.
8. à Marck maakt de opmerking dat met het licht geen engelen bedoeld zijn. Voor het overige zijn er geen opmerkingen.
9. Cammeraat maakt de volgende opmerkingen. David wordt in de Schrift (2S.21 :17) '*de lamp van Israël*') genoemd. Licht is het Bijbelse symbool voor het goede en dat bestaat in een leven naar de geboden van GOD. Zo moet elke christen zijn licht laten schijnen voor de mensen, zegt CHRISTUS, door goede werken te doen, opdat zij de VADER in de hemel daarvoor zullen verheerlijken (Mt.5:16).

Naar aanleiding van Ps.112:4 '*Den oprechten gaat het licht op in de duisternis*' schrijft hij: GOD ondersteunt de rechtvaardigen in hun tegenspoed met Zijn genade. Hij troost hen in hun verdriet. Hij geeft vreugde in hun verdrukking; rust in hun benauwdheid; vrede in hun lijden; kracht in hun zwakheid. Hij helpt hen in hun moeilijkheden. Zij ervaren GODS liefde in hun ellende.

Naar aanleiding van J.8:12 waar CHRISTUS zegt: '*Ik ben het Licht der wereld*' en naar aanleiding van J.9:5 waar de HEERE JEZUS zegt '*Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het Licht der wereld*' schrijft hij: De HEERE JEZUS brengt het grootste deel van Zijn leven op aarde en openbare werkzaamheid door in Galilea. In dit gebied openbaarde zich eerst de toorn van GOD over Zijn goddeloze volk in de wegvoering van de stammen Zebulon en Naftali naar Assyrië in 733 vC. Het is het begin van de ballingschap. Maar nog voor dit oordeel plaatsvindt voorzegt Jesaja reeds dat zij zullen terugkeren. Dat is gebeurd onder Kores die in 536 vC alle Joden in zijn wereldrijk verlof gaf terug te keren naar hun land. In Galilea openbaart GOD ook het licht van Zijn genade in CHRISTUS. Niet één gebied ter wereld is zo bevoorrecht geweest als Galilea in het horen en zien van de woorden en werken van de HEERE JEZUS. Helaas hebben velen zich niet bekeerd en het Evangelie niet geloofd.

Naar aanleiding van Mt.25:1-13, de gelijkenis van de vijf wijze en de vijf dwaze maagden, schrijft hij: Het is in Israël vroeg donker tussen 18.00 en 19.00 uur. De afwezigheid van straatverlichting vereist het gebruik van een olielampje om te kunnen zien waar men loopt. Tijd en afstand bepalen het meenemen van eventueel reserve-olijfolie. Na de bruiloft moet men ook weer thuis zien te komen. De wijze maagden hebben er rekening mee gehouden.

Naar aanleiding van Mk.8:22-26, de genezing van een blinde te Bethsaïda, schrijft hij over het licht van het Evangelie. Het hart van een mens is immers van nature volkomen verduisterd. De natuurlijke mens heeft geen verstand van geestelijke zaken. Het Evangelie is het door de HEILIGE GEEST gebruikte middel waardoor wij verlicht worden met de kennis der zaligheid. Door geloofsogen zien we de zaligheid. De ene gelovige heeft meer licht of kennis dan de ander. Maar het is onze eigen schuld als wij niet goed zien. De HEERE JEZUS wil dat wij goed zien (2P.3:18). Pas in het toekomstige leven zullen we een volkomen kennis hebben (2P.1:19). Daarom zagen gelovigen onder het oude verbond wel eens "wazig" en mogen gelovigen onder het nieuwe verbond wel eens "scherp" zien. De Zon der gerechtigheid, de HEERE JEZUS CHRISTUS, schijnt in Zijn volle genezende en vernieuwende kracht in het Evangelie (2K.4:6). Ten aanzien van de komende nieuwe bedeling zien wij "wazig" (1K.13:9, 12). Maar dan zien wij zoals Hij is (1J.3:2).

En naar aanleiding van J.3 schrijft hij over licht en duisternis: "licht" en "duisternis" betekenen net als "vlees" en "geest" twee verschillende wijzen van leven. In de duisternis leven betekent in het openbaar of heimelijk een zondig leven leiden. In het licht leven betekent een leven leiden naar GODS geboden door het geloof (E.5:8-13).

10. In zijn commentaar op de Heilige Schrift, in het bijzonder op de Bijbelboeken Genesis en Exodus, getiteld "De voorzeide leer", Barendrecht, 1960, schrijft Ds. C. Vonk: Na het opschrift (Gn.1:1) gaat Mozes verder met GODS werk op de aarde (Gn.1:2). Hij laat Zijn werk in de he-

Bijbelstudie Gn.1:3-5. De eerste dag.

mel buiten beschouwing. Kennelijk was dat af. En over GODS werk op de aarde schrijft hij dat wij mensen zonder GODS scheppende hand niet zouden kunnen leven. Zelfs de dieren niet. Ja, er zouden zelfs geen gewassen op aarde hebben kunnen groeien. Maar daar zorgde GOD voor. Daarom vertaalt Vonk Gn.1:2b met: "Maar de GEEST GODS verhief zich boven het water". En wat men denkt aan bijvoorbeeld tiamat is niets anders dan pure fantasie. Het eigenlijke verhaal van wat GOD deed na Gn.1:2 wordt ons gezegd in Gn.1:3-Gn.2:3. Het blijkt dat GOD ook met Zijn scheppingswerk doorgaat getuige het feit dat het Hebreeuwse woord voor "scheppen" ברא ook na Gn.1:1 doorgaat (Gn.1:27; Gn.2:3; Gn.5:1-2; Gn.6:7; Ps.51:12; Is.45:7; Is.65:17-18; Jr.31:22; en Am.4:13).

11. De bekende Ds. J.C. Sikkel in zijn "Verklaring van het boek Genesis", Amsterdam, 1923, schrijft over deze Bijbelpassage: GOD genoot van Zijn geschapen licht en verblijdde Zich erin (Ps.94:9; Ps.104:31). Dit licht beantwoordde aan Zijn wil. En daarom was het goed. Want GOD zag het en geen mens! Later zullen mensen het licht zien al is dat ten dele. Daardoor zien we elkaar, heel het firmament, sterren, hemel, kleuren, aarde, allerlei beelden, enzovoorts. Hiermee is ook fotografie gegeven. Warmte is nauw verbonden met licht al is dat niet hetzelfde. Maar GOD maakt ook scheiding. Hier is het licht en daar is het niet. Het licht is geconcentreerd. Zoals GOD het wil. Maar duisternis is geen eigen schepsel van GOD. Door het scheppen van licht is de duisternis een gegeven, van het licht gescheiden en onderscheiden. Door het scheppen van licht is ook de tijd een gegeven.
12. Geesink is onder de indruk van het feit dat hier staat dat GOD zeide (Gn.1:3), dat GOD zag (Gn.1:4) en dat GOD noemde (Gn.1:5). En hij vergelijkt dit wonderlijk gebeuren met Prv.8:30, J.1:1-3, Kol.1:16-17 en Ngb.12. De scheiding die GOD aanbrengt tussen licht en duisternis is slechts een wisseling van dag en nacht zoals in vers 5 wordt getoond. De duisternis hier genoemd heeft niets te maken met een duistere macht. Zie ook Ps.74:16.